

Če pride vprežna živina z blatnimi nogami od dela domov, jih moramo skrbno očediti in osnažiti. Pa ne samo kopit, ampak tudi osnažene noge je treba umiti z mlačno vodo ter jih obrisati s cunjo ali s slamo. Blato, nesnaga in vlažnost izpridijo namreč kopita, napravljajo vnetje kože nad bicljem (rape), gnilobo strele itd. S kopitne Strele in s podplata odstranjajte sploh dan na dan raznovrstno nabrano nesnago. Dalje je treba paziti, da se ne vrine med podkev in rog kak kamenček, kajti to bi povzročilo. šepavost in celo vnetje mehkih delov pod kopitom. Konjem, kateri pridejo trudni z dela domov, naj odrga hlapec vse štiri noge s slamo, da doteka k koži več krvi, zato da se noge pred časom ne pokvarijo in da živali ne postanejo prezgodaj pohabejene.

Nikoli ne napajajmo vročih konj in tudi skoz vodo jih ne dajmo bresti. Ako mora vroča žival v mrzlo vodo, prehlade in vnamejo se mehki deli pod rogom in nasledek temu je prepolno, ploščnato in sploh popačeno kopito ter „šepav“ konj.

Priporočamo pa vsem lastnikom konj v J. Blasniki tiskarni v Ljubljani ravno kar izšlo knjigo Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati. Spisal dr. Janez vitez Bleiweis-Trsteniški. Cena 80 kr., po pošti 10 kr. več.

Poučni in zabavni del.

Početek romana.

(Črtica. — Napisal L. áščan.)

Odvetnik dr. Emil Pavčič, zabaveželjen, zdrav, mlad, lep mož je strastno ljubil vse, kar nam življenje lepša, boljše in sladi. V dosego tega ni zamudil še nikdar v svojem življenju nobene prilike.

Odkar je izvršil gimnazijo, odkar se je začel zavedati življenja, bila mu je edina želja naglo postati svoboden, samosvoj gospodar, kajti le takemu je mogoče veseliti se življenja in se zabavati po svoji volji in lastnem ukusu, le takemu je možno uživati kar, kadar in kolikor se mu ljubi. Ena glavnih skrbij mu je bila pridobiti si bogastva, vedel je dobro, da le premoženje rodi ugled, veljavo, spoštovanje, ter daje različne sposobnosti za mnogobrojna uživanja.

Kakor hitro se mu je posrečilo pridobiti nekaj veljave, kot odvetniški koncipijent, doktor in rezervni poročnik v očeh Albina Cirerja, oderuškega, častilakomnega in silno bogatega trgovca, takoj je istega poprosil za roko njegove edinke, ne brigajoč se, kaj poreče ona k temu, ga bode li ljubila, ali on njo, bode li zakon srečen; bilo mu je le do premoženja.

In Cirer mu jo je z veseljem obljubil, še v čast si je štel dobiti tako imenitnega zeta. Njegova edinka osemnajstletna Milka, skrbno vzgojena v tesnem samostanu in potem pod zvestim nadzorstvom stare sitno-stroge tete — mati ji je bila umrla — se ni upala niti ustavljati gro-

zečim ukazom resnega očeta, da si ji dr. Pavčič ni čisto nič ugajal.

Tako je nastal zakon, kateri je bil, kakor je naravno, jako nesrečen in kar naravnost čuden.

V naravi dr. Pavčiča ni bilo niti takega svojstva, ki bi moglo osrečiti vsaj najnavadnejšo gosko, kaj še le tako fino, tenkočutno, sem pa tam precej sentimentalno bitje, kakor je bila Milka.

Da si je bil vedno prijazen, vesel, zabaven in ljubeznjiv, tega vendar svoji soprogi ni mogel in ni hotel kazati. Obnašal se je napram njej vedno pusto, čemerno dolgočasno in neznansko hladno. Čeprav se je ona kazala njemu udano, zadovoljno, vendar mu ni mogla prav nič izpremeniti njegove trde, odbijajoče narave, kakoršno je namreč kazal proti njej.

V treh letih neznosnega, nesrečnega zakona pa se mu je izhlapilo še ono malo simpatije, še ono malo spoštovanja, kolikor ga je sicer gojil do vsake mlade, lepe ženske; iskreno ni ljubil svoje soproge pa niti tedaj, ko jo je jemal v zakon.

Otrok nista imela.

To bi bila edina vrv, ki bi bila v stanu premostiti nastalo brezdno med njima. In s tem je izgubila mlada žena edino nado, edino vez, katera bi mogoče še zvezala nesorodnost in neskladnost duš in značajev.

Dr. Emil Pavčič je svojo ženo čimdalje bolj zane-marjal. Občevala sta med seboj le za največjo potrebo in še to tako prisiljeno, trdo, suho. Nikdar je ni jemal seboj na izprehode, ne v gledališče

Da si se je ona temu polagoma privajala, vendar jo je lomil često obup . . .

Parkrat je že skušala ublažiti to stanje, izboljšati razmere v zakonu; napravila se je posebno prijazno, ljubeznjivo, naravnost vsiljivo, objemala ga je in poljubljala strastno hrepeneče, a predno mu je mogla potožiti svojo tugo in bôl, vprašati ga zakaj, je tak, prositi ga naj bode drugačen, naštetih izglede kakšni so drugi in kakšen bi moral biti on, že se ji je izvil iz objema: zasmejal se ji topo, pogladil si hladnokrvno črno, lepo svetlikajočo brado, potem pa jo resno, možko pokazal naj ne bode otročja, konečno ji je z jezo dopovedal, da so objemi in poljubi za nezrele, na pol blazne zaljubljenice.

In ko so se ji izjalovili ti posledni, edino močni poskusi, iskala tolažbe samo še v molitvi, vsiljevala pa se mu ni nikdar več

Tako se je počasi uživala v te neznosne razmere, da se ji niso bile več tako obupne in strašne. Saj pravijo, če se človek privadi vezij in okov, da jih več ne čuti, privadi se pa človek vsega, čeprav nekaterih rečij težko.

Najhujše pa, kar je morala občutiti, je bilo to, kar so ji nanegli na nos potom anonimnih pisem o nezvestobi soproga, o njegovih nečastnih početjih.

Nekoč je bila obveščena o nekih nočnih sestankih z zdravnikovo gospo . . .

Drugič so skrbeli dobri prijatelji in prijateljice, da je zvedela o ljubimkovanji z notarjevo hčerko, tisto razposajeno, poredno, živo institutko . . .

To pa ji je bilo preveč.

Vprašala ga je o vsem tem, hotela se je prepričati. Bila je razburjena, vendar se je delala mirno, brezbrizno.

On pa je napravil malomaren, jezen obraz:

„Kaj takega si moreš misliti ti o meni?“

In čelo se mu je zgubančilo, oči zasvetile, potem pa se je držal jezno ves mesec . . .

Tako sirota še vedno ni vedela pri čem da je. Samo sebe je hotela prepričati in si dokazati, da tak pa Emil vendar ni, ampak, da je vse to delo zlobnih, zavistnih ljudi.

In ko se ni mogla prav nič prepričati o njegovi nepoštenosti se je slepila z različnimi izmišljotinami . . .

V novomodno opremljeni vsprejemnici znak leže na široki otomani, puseč vonjivo, tanko cigareto prebral je naglo, dvakrat zaporedoma majhen, parfumovan biljet, katerega mu je ravnokar donesel postrešček.

Vsebina ga je elektrizirala.

Z levico je izvlekel uro, z desnico pa se je oprl malo, črno, fino izrezljano mizico in se naglo dvignil. Zamrmral je lahno kletvico, položil biljet na mizo in stopil k omari za obleko. Od ondod je izvlekel lahko črno dreso in se začel preoblačiti.

Natikajoč tanki, ozki sveater zaklel je še parkratov, pogledal na uro, potem pa skočil iz sobe, pograbilši na mostovžu kolo. V vihravosti je pozabil na mizi biljet.

Skozi tanke, redke gardine gori v prvem nadstropju pa je gledalo dvoje vodenih, popolno ctopenih oči to njegovo nezvono vihravost.

Ko paje zavil s kolesom za oglom, prašala se je mlada žena zopet enkrat po dolzem, dolzem času: kam neki gre?

Kakor se pa on ni brigal za njo, privadila se je ona tudi prezirati njega in kljub radovednosti si ga je kmalu izbrisala iz spomina.

Zljubilo se ji je čitati. Lahnih, mogočnih korakov stopila je v sprejemnico do omare knjig, da bi si izbrala kaj primerne čtiva. Na mali toaletni mizici opazila je biljete in radovednost — ta prirojena ženska lastnost — potisnila ji je papirček kar sama v roko.

Preletela je v hipu z očmi par stavkov mehke, ženke pisave.

Nehote se je stresnila po vsem životu.

Pomencala se je oči, potem pa še enkrat zlogovala polglasno vsebino parfumovanega lista.

Ob polu treh te pričakujem v malem logu, na skrajnem potu, leva stran, tretja klop. Pridem s kolesom, pridi tudi Ti, potem se kam odpeljeva. Tisoč poljubov, vsa Tvoja.

Pepica.

Spodaj pa je bilo podčrtano, skrij pred soprogo!!

Vodene, motne oči so se ji v hipu zaiskrele, naval krvi je šinil v glavo, lica so zarudela, po udih ji je pre-

letela mrzlica. Malih rožnatih, skoro prozornih prstkov se je polotil krč in listek ji je odpadel na tla. V kolenih je začutila toliko onemoglost, da je morala omahnuti na otoman in v istem hipu je čutila, da ji ledeni hrbtni mozeg.

Pred duhom se ji je javlala slika za sliko. V razburjenih možganih strnila so se v hipu vsa pripovedanja kolikor jih je čula tu pa tam o svojem možu, k temu je pridela še to, kar je sama opazila in pred duševnimi očmi se ji je vse to z donšnjim dogodkom vred razvilo v popolno grozno celoto.

Da jo je preziral, zaničeval, da celo sovražil, vse je potrpeala, prenašala, za vse to je dobila tolažbe v molitvi, a, da jo je varal tako nesramno, tako podlo go-ljufal, to pa je bilo neznosno, usodno.

Zanemarjenje, preziranje pripisovala je njegovi hladni odbijajoči naravi in mu je odpuščala, a to česar se je prepričala sedaj, pa jo je uverilo, da je njen soprog, najnavadnejši propalica, izvržek, nesramen lopov . . .

Stemnilo se ji je pred očmi, v ustih se je zapenila slina, bala se je že, da se onesvesti.

„Moj Bog!“ je viknila obupno, v rudeče očesne jamice pa so ji stopile solze; „Zakaj pripuščaš taka hudodelstva?“

Krčevito je dvignila roki v zrak, kateri pa sta takoj omahnili.

Hitrost žile se ji je podvojila, senca so se ji napela in iz prsi izvil se ji je s težavo močni nečloveški vzdih.

„Ne, ti nisi pravičen Bog, ko . . . pripuščaš, da se gode take — reči!“ . . .

To je zakričala, dvignila se nekoliko na otomani, a omahnila, kakor mrtva nazaj.

Izbuljeve, izjokane oči ustavile se so na nasprotni steni na majhen, drobnem, svetlikajočem samokresu, z belimi, slonokoščenimi okraski.

Na mramornatem, razbeljenem čelu videl se je v hipu oblak, kako je šinila nova, sladka, hladilna misel po možganih, na obrazu je zaigral divji, na pol blazen smehljaj, preko rudečih polnih ustnic pa se ji je pcedila dolga, nitkasta slina.

S tresočo roko se je polagoma dvignila, pristavila stol k steni in se stegnila po malo, svetlo stvar. Krčevito je stisnila revolver na prsa, čez nekaj časa pa je pritisnila mrzlo cev na čelo.

V hipu je zopet odmaknila. Postavila je stol na prejšnje mesto sama pa sedla zopet na otoman. Iz lic ji izginila rudečica in obraz je postal mrtvaško bled.

Izdrila je zoprnico, potem pa pregledala, da li je samokres nabit.

Nekdo je hlastno potrkal.

Stresnila se je z nova po vsem životu, potem pa e odzvala: „Naprej!“ ne da bi vedela kdaj in kako. V hipu pa, ko se je zavedla, je odložila samokres na mizo.

Vstopil je dr. Žužek, koncipijent odvetnika Pavčiča, mlad, lep mož, povsem pravilnega obraza, s kratko, temno francoski prikončeno brado.

Priklonil se je, obstal in umolknil.

Ostro zašrtane besede obupa, divje razburjenosti na mladem, svežem obrazu gospe odvetnice, nje burno dvigajoče se prsi, to težko, globoko, razvneto sopenje, kalne, motne, brezbrizno gledajoče oči — vse to je napravilo na koncipijenta Žužka čuden, mučen utis in ga postavilo v neprijetno stanje. Ko pa mu je vplaval pogled na mali, svetli samokres, ko se je ozrl drugič na gospo odvetnico, je mladi, veseli, pogumni doktor pobledel in ni mogel niti povedati po kaj je prišel.

Tudi odvetnica se je prestrašila došleca, rada bi mu bila takoj pokazala vrata, žal ji je bilo, da mu je tako nepremišljeno, tako rekoč nohoté dovolila vstop.

Zavest pa je dobila odvetnica prej, kakor koncipijent Žužek.

„Česa bi radi gospod doktor?“

„Oprostite milostljiva! Iščem gospoda doktorja, iz pisarne prihajam, važne stvari!“

V odlomkih je to povedal koncipijent, gladil se v zadregi razmišljeno po bradi in gledal v strop in po stenah, samo v upadli, blede obraz gospe odvetnice se ni upal več upreti očij. (Dalje sledi.)

Amerikanske zanimivosti.

(Piše Aleksander Toman.)

Chicago, meseca septembra 1898.

Po tri mesečnem bojevanji se je vojska Zjedininih držav z španjskim kraljestvom končala.

Španija bo zgubila svoje amerikanske kolonije in bržkone se bodo vsled te vojske tudi njene azijske posestva zdatno skrčila.

Da se bode ta vojska končala s porazom španjskih vojnih čet — o tem pač ni nihče dvomil, dabodopa Amerikani pri tej priliki imeli tako lahko nalogo, tega se pa tudi ni nobeden nadejal — tudi tukaj v Ameriki ne.

Sijajna zmaga amerikanskih vojnih sil na morji in na suhem, je postavila Zjed. država v prvo vrsto svetovnih velevlad in doslej bode Evropa z Ameriko računati morala ne le oziroma narodno-gospodarskih stvari, ampak tudi pri vseh svetovnih političnih vprašanjih.

Ko je predsednik Mac Kinley napovedal vojsko, je cela Evropa ta korak ostro obsojevala — ker zdelo se je vsem, da je pravica na strani Španije.

Predsednik Zjed. držav ni nikako radovoljno osodepolni „ultimatum“ v Madrid poslal. On in njegov kabinej so bili odločno zoper tako ostro postopanje.

Mac Kinley je časti vreden poštenjak, resnega značaja in treznega razsojevanja. Kot nekdanji vojak, kateri je v Zvezni vojni (1861—1865) služil kot višji častnik z največjo hrabrostjo in odličnostjo, je vedel, kako hudo vsako ljudstvo trpi, katerega nemila osoda zažene v vojskovanje.

Evropejcem se torej more čudno zdeti, da je pod takimi razmerami vendar-le ta vojna izbruhnila.

V Ameriki imenujemo predsednika „first servant of the people“ to je: „prvi služabnik ljudstva.“ Da je to istina v pravem pomenu besede, to se je pri kubanskem vprašanji zopet očitvidno pokazalo.

Ko je v Havanski ladjostaji amerik. Vojna ladija „Maine“ razstreljena šla dnom morja in ž njo 270 amerikanskih mornarjev, onda je po vseh Zjed. državah počil glas neizrečenega črta do vsega, kar je španjsko in geslo: „Remember the Maine!“ (spominjaj se Maine) je postal vojni krik celega amerik. naroda.

Ustanek na otoku Kuba je že trajal tri leta. Pač celi svet zna, da Španjci so znali podjarmiti v novo iznajdenih deželah divjake, zapisala je pa tudi zgodovina, da oni niso bili nikjer vspešni kolonizatorji in civilizatorji. Te dežele so jim le služile v to, da so tje pošiljali domače odlične dostojnike, kateri so s silovito roko in krutim srcom drli podvržence v svojo korist.

Verovati moramo torej, da je bila zadnja revolucija — kakor vse prejšnje — na Kubi popolno opravičena. Upor kubanskih domoljubov proti španjskim nasilstvu bi pač ne mogel tako dolgo trajati, ako ne bi bil od straneh podpiran, katere so imele svoj sedež v Zjed. državah.

V New-Jorku je kubanška „Junta“ organizovala ekspedicije, katere so dovažale kubanskim ustašom streljivo, orožje itd. Denar za to so prispevali večinoma Amerikani, kateri so simpotovali s tlačnim ljudstvom, borečim se za zlato svobodo.

Da pa to sočutje ni bilo povsem platonično, ampak v velikim zmerji prav egoistično — to je tukaj dobro znano.

Mnogo amerikanskih kapitalistov in društev ima na Kubi kupčijske in industrijalne interese; te stranke so na vse kriplje delovale, da se otok Kuba pridobi k Zjed. državam.

Država v Washingtoni je oziroma teh „Filibuster Expeditions“ večjidelj trdo zatisnila oči. Španska vlada je večkrat protestovala glede te malomarnosti in flagrantnim prestopkom neutralnosti — pa to je le male ali bolje nič izdalo.

Lepa, plodna ali na rudah bogata, tako blizo Zjed. držav ležeča Kuba je pa že več kot sto let bodla amerikanske državnike v oči.

Tako je stvar stala predenj je meseca februarija t. l. podmorska bomba poknila, ter pokopala 270 amerikanskih mornarjev v mokrem grobu med razpoklim jeklom ponosno vojne ladije „Maine.“

O začetku leta so diplomatične razmere med Zjed. državam in Španijo tako napete postale, da je amerik. vlada sklenila, eno vojno ladijo v havansko luko poslati, katera bi imela nalogo varovati v Havani stanujoče amerikanske državljane, ako bi strast Španjcev vskipela in bi oni pretili življenja Amerikanov.

Kdo je uničil ladijo? Amerikanska komisija, katero je predsednik poslal na lice grozovite nesreče in katerej

zanesljivo ker se mnogo slepari pri kupčiji s travnimi semeni.

Na travnikih rasto mnogotere rastline, katere moremo šteti v vrsto plevelov n. pr. preslica, mlečnik, divji česenj, podlesek, pikasti mišjek, veternica, zlatica, bičjek, mah itd. Skrben gospodar mora skušati, da vse take rastline zatre.

Travnik zahteva, da se vedno oskrbuje in četudi imamo s travnikom manj dela, vendar tudi tega ne smemo nikdar zanemarjati. Travnik bogato povrača vsako delo, ki se stori zanj.

Osušujmo premokre travnika. Če ravno ne sme nikdar primankovati travniku potrebne vlažnosti, vendar je zastajajočo mokrota na travniku zelo škodljiva, ker v taki premokri zemlji gnijejo korenine ali pa se le slabo razvijejo. Slabe kisle trave se širijo, dobre pa ginejo. Temu pomagamo, ako odpravimo preobilno vodo, kjer voda zaostaja, vrežimo na pravem mestu jarke.

(Konec sledi.)

Poučni in zabavni del.

Početek romana.

(Črtica. — Napisal L á š č a n.)

„Njega ni doma, peljal se je s kol-e-som!“

Beseda s „kolesom“ je napravila na odvetnico mučen utis in le z velikim naporom jo je spravila preko zasušenih, drgetajočih usten.

„Tako — tako — torej oprostite milostljiva, da sem vas motil!“ je jecljal koncipijent v skrajnji zadregi preišljajoč, kaj mu je napraviti.

Odvetnica se je ozrla na tla in opazila osodni listek, kateri ji je bil pri prvem napadu strasti odpadel. Sklonila se je in ga pobrala.

V tem je pa Žužek izprevidel, da mora oditi. Priklonil se je in obrnil.

Odvetnica je položila desno na čelo, kakor bi se hotela na kratko odločiti, potem pa se je ozrla za doktorjem in ga poklicala nazaj.

Le temu je bilo ustrezno.

Usedel se je na ponudeni stol.

Polagoma ga je minevala prva presenečenost, prva otrpnjenost. Izprevidel je, da se je moralo zgoditi danes nekaj strašnega, nekaj posebnega v tem, tudi drugače vedno nesrečnem zakonu. Pričakoval je, da bode vse to on sedaj izvedel, gospa odvetnica mu je že večkrat kaj zaupala, saj sta si bila dobra prijatelja. Včasih se je celo trudil doktor, da bi se bil odvetnici še bolj prikupil in omilil, da če bi bilo mogoče, da, bi se bil pridobil njeno ljubezen. S početka je menil, da bode to kaj lahka naloga konkurirati s tako pustim, hladnim in čemernim možem, toda na svojo žalost je moral doznati, da je gospa odvetnica pobožna, skrbno vzgojena, zvesta soproga svojemu možu. In tako so se mu izjalovili vsi tisti lepi

poskusi, odbežale so vse lepe nade o morebitni sreči in uživanju.

Čutil je, da je železo danes vroče. Polagoma je pričel motriti odvetnico izivajočimi pogledi. Ko pa dolgo časa ni hotela ona pričeti govoriti, vprašal jo je kar naravnost.

„Česa bi radi milostljiva?“

Odvetnica se je spustila v dolg, moreč jok.

To ga je za hip zmotilo.

„Za Boga, kaj vam je milostljiva? Vam se je moralo prigraditi nekaj strašnega! Zaupajte mi vendar! Morda vam morem jaz odpomoči?“

Med počasi izgovorjenimi besedami je ulovil njeno malo rokico in pridržal v svoji, česar se pa ona danes prvič ni branila. To ga je opogumilo.

Odgovora še ni dobil. Ponaredil je teatralično razburjenje:

„Za Božjo voljo, ne mučite me vendar, milostljiva, ne puščajte me delj v tej strašni negotovosti, to mi je neznosno! Ali čujete? Prosim vas, prav lepo vas prosim jaz sem pripravljen storiti za vas vse . . . vse . . .“

Ko pa mu je dopovedala vse, prav vse, nasmejal se je malomarno, topo, potem pa ji je začel razkladati svoje mnenje, svoje nazore in načela.

„To je neumnost, milostljiva, vznemirjati se radi takih rečij, malenkosti recimo, ali pa, da bi se kdo nameraval usmrtiti radi takih budalosti ha, ha, res ha ha. Ne razumem, kako vas more kaj takega razburiti, mene na pr. bi to ne spravilo iz ravnotežja, sploh je pa moj princip: živi in vživaj, kjer in kolikor moreš! Svetujem vam milostljiva, osvetite, maščujte se: klin s klinom, mera za mero! Tako, tako ha, ha! Edino to vas ozdravi, izpopolni, odškoduje . . . Na ta način si lahko oslajšate življenje . . . kaj pa imate od te ljubosumnosti, od tega večnega trpljenja . . .“

Odvetniški koncipijent dr. Žužek je bil v svojem elementu. Porabil je vse, da bi bil kos svoji nalogi.

Za ubogo odvetnico pa so bile njegove besede, kakor sneg za razgretega, ki prvi hip dobro dene, hladi, a pozneje nastopijo nasledki prehlajenja. Poslušala ga je napeto in neka divja, nenasitna tolažba so ji bile njegove besede.

„Sploh je pa škoda, nenadomestna škoda za vas milostljiva, da bi tako veneli in živo umirali, vi, ki ste vredni, da bi drugače živeli, povsem drugače . . . Nikdar nimate vesele ure, nikake zabave, sploh nič življenja, kakor v grobu ste poleg moža, ki ima vsega dovolj, kar nam prijetnega nudi življenje . . . In kaj je temu krivo? Da . . . reči se mora, da največ vaša ozkosrčnost . . . tista neumna strašnega vzgoja . . . Ha, ha, ha; tako je ha ha!“

Dr. Žužek se je bil docela razvnel. Kakor je pa goreče govoril in razlival svoj strup na podlegli plen, tako je tudi rokam dovolil, da so prinašale zaporedno malo, lepo rokico gospe odvetnice k njegovim polnim

ustnam katero je on pobjubljal burno, strastno na drobne, baržunaste prstke in bele prozorne nohtke.

Le polu topla majnikova sapa prinašala je v sobo mehki, omamljivi vonj španskega bezga lahno se igraje s stranskimi, finimi gardinami . . .

Amerikanske zanimivosti.

(Piše Aleksander Toman.)

Chicago, meseca septembra 1898.

(Konec.)

V Ameriki imamo dalje „Milittia“, to je vojaštvo, sestavljene iz državljanov. Kdor ima časa in denarja dovolj, lahko pristopi k miličnim vojakom, v katerih se oficirji volijo med udi polka. Poglavitna naloga te militacije je, da pri slavnostnih priložnostih ponosno paradira v finih uniformah, ter na ta način povikšuje komedijo na temu svetu.

Na te vojake se pač nikdo ni zanesti mogel, toliko so bili pa vendar v prid, da so njih vojašnice služile kot zbirališča prostovoljcev, katere je predsednik poklical v začetku vojske.

Kot nadpoveljnik cele vojske je predsednik sklical 250 tisoč mož. Privreli so mladi prostovoljci kot toča in v malo dneh je bilo število napolnjeno. Tudi milijon bi se jih bilo oglasilo, ako bi bilo treba.

Amerikani so jako bojovitega duha in ni boljšega materijala na svetu za vojake kakor so oni. Oni so rojeni „fighters“ (izgov. fajters) po domače: pretepevalci. Ako se Amerikanu zdi potrebno, (velikokrat pa tudi nepotrebno) kar pesti po boksarsko nastavi in vdriha, da je le kaj, nemeneč se koliko mu jih je nasproti. Pri tej priložnosti razvija živahnost in spretnost života, da se je kar čuditi. Po bliskovo se umakne udarcem in ko bi trenil, udrihne pest med očesi ali na čeljust nasprotnika. Vidi se večkrat na ulici ko mladi frkolini zavišejo rokava, ter se postavijo drug proti družemu s pretečimi pesti. Enaki mladim petelinčkom skačeta borilca drug v družega. Kmalo se pokaže kri na razjarjenih obrazih, pa prej temu ni konca, dokler jeden popolno ne upeha. Premagani dečko pa nikdar ne opusti pri odhodu zaklicati zmagovalcu: „Weil, next time d'l give it to you!“ (Čakaj prihodnjič ti bom pa jaz dal.) Množica, katera se hitro nabere okolo mladih borilcev, nikdar ne ustavi tacega pretepa. Mirno, z narvečjem zanimanjem stoje gledalci okoli — le če kdo borilcev skuša nasprotnika udariti na način, kateri je proti boksarskim pravilom, le potem ga posvare gledalci, da to ni „fair“ (pošteno). Ako se slučajno nahaja blizo kaki policaj, se on obrne proti drugi strani, po strani pa skli radovetno kdo bo zmagal.

„The manly art of selfdefense“ (moško umetnost branitve samega sebe) kakor tukaj „boxing“ imenujejo, je v velikem imenu v Ameriki. Narbolj spretni strokovnjaki te „umetnosti“ (!) zaslužijo na sto tisoče dolarjev, narod jih čisla kot junake in vije jim vence.

Moška mladina se uri v raznih telovadnih igrah, katere so včasih prav brutalnega značaja (n. pr. football.) Še ženske so začele take igre med seboj vpeljavati. Kje bo sploh „the new woman“ (nova ženska) končala posnemovati moški spol — to le Bog zna!

Da ta splošni sportni duh naroda ne vpljiva posebno pospeševalno na razvitek nežnejih čutil, to je žalibog le prerresnično. Da pa tako vzgojeno ljudstvo ume krepko braniti svojo domovino in svoje pravice, da vsak pojedinec tacega ljudstva v kritičnih nevarnostnih zna smrti brezplašno nasproti postaviti se — to je pa tudi resnica in ne da se tajiti, da je telesni „sport“ jako važnega pomena v narodnem oziru.

Amerikanskega naroda osodo ne bodo nikdar določevali evropejski „koncerti“ ondotnih vlad. Tak narod gre svojo pot in poruši vsako moč, katera lbi ga v tem ovirala. Morebiti bomo imeli priliko to opazovati pri priložnosti komisije, katera se bo v Parizu sešla, da sklene končne mirovne pogoje med Zjed. državami in Španijo.

Telovadne spretnosti so amerik. prostovoljcem jako dobro služile v vojski s Španijo. V 6 tednih so bili toliko izurjeni, da so pogumno, prav po amerikansko energično, poprijeli sovražnika, kjer so nanj naleteli. Španjska obče priznana hrabrost ni bila kos brezobzirno silovitim napadom Amerikanov. Razume se, da se tako samostojno izrejeni ljudje, kakor so Amerikani, ne dajo v 6. ali 8. tednih privaditi na vojaško disciplino, katera v bitkah šteje nič manj ko pogumnost. Pa tudi v tem oziru so se dobro obnesli — pravi se pa, da so pri El Caney blizo Santiago, kjer se je osoda tega utrjenega mesta in luke določila, amerik. vojaki kar na svojo roko, brez višjega povelja, prijel, in pobili Španjce.

Španjski vojaki so dokazali, da so hrabri, neustrašeni, da brez pomisleka ubogajo svoje častnike, veleče jim iti v gotovo smrt — pa vidilo se je, da bojoviti ogenj v neprestanem ognju kmalu ugasne. Amerikani so pa pokazali, da v takih prilikah ne jenjajo, da z zagriznjeno vstrajnostjo — prav ko „bulldog“ — silijo naprej, dokler ne dosežejo svojega cilja.

Bitke pri Siboney so se tudi udeležili tako zvani „Rongh Ridero“ (irg. rof rajdero.) V slovenščini bi to pomenilo naravno jahajoče jezdece — izvrstne konjike kateri jašejo kakor jim je prirojeno. Ogerski Čikoži, ruski kozaki bi se mogli šteti med te vrste konjike.

„Rongh Ridero“ so bilo pač čudno namešani polk jezdecev. Na pol divji sinovi neizmernih „prairie“ (izg. preri), visoki, tanki, zarujavelih lic, dolgih kodrastih las in bistrih oces, kateri ljubijo najbolj divjati po zahodnih planjavah kot pastirjine številnih govednih in konjskih čred, katerih narhujši sovražnik je Indijanec, ker puška teh pastirjev zadene vedno tje, kamor je namerjena — to so bili prostovoljci, kateri so deloma sestavljali ta poljk.

Druga polovica tega polka pa so bili mestni gizdalini milijonarjev sinovi, kateri so tudi hoteli pokazati,